

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Χαίρω υπερβολικά όταν βλέπω τὰ γραφόμενα τῆς στήλης μου νὰ πιάνουν τόπο· καὶ χαίρω ἀκόμῃ περισσότερο όταν βλέπω καὶ νὰ συζητοῦνται, ὅπως ὁ κ. Α. Γερ. ξέρεي νὰ συζητῇ. Ἄλλ' ἄς δοῦν ποὺς ἀπ' τοὺς δύο μας φρονεῖ τὰ ὀρθά. Δὲν εἰναι νομίζω, δίκαιο, μοῦ γράφει ὁ φίλος, νὰ ζητᾷ ἀπ' τὸν καθέναν τὸ καλλίτερο, πάντα τὸ καλλίτερο, πρῶτο γιατί στῇ ζωῇ δὲν προοδεύουμε μὴ νάχα, ἀλλὰ μένουμε καὶ στάσιμοι, καὶ δευτέρω γιατί, πέρ' ἀπ' ὥρισμένο βαθμὸ καλοῦ, δὲν ὑπάρχει «καλλίτερο». Ἰσως' ἀλλ' ἐγὼ δὲν ὀμίλησα πρὸς ἀνθρώπους πού ἔφθασαν τὸν «ὥρισμένο» βαθμὸ καλοῦ, πέρ' ἀπ' τὸν ὁποῖο «δὲν ὑπάρχει καλλίτερο» παρά γὰρ ἀνθρώπους πού ἔχουν νὰ διανύσουν πρὸς τὴν-πολὺν δρόμο ἀκόμα γιὰ νὰ φθάσουν σ' ἐπὶ ἐπίπεδο ἀπ' ὅπου νὰ διαχωρίζονται ἀπ' ἄλλους. Ἐπειὴ μὴ λησμονοῦμε ὅτι μόνος, «ἀπροχώρητος», ἄβολου ὡς σημειοῦν ἀμετρησίας, εἶνε καθεὶ ἔργον τῆς ζωῆς, ἀλλ' εἶνε γιὰ μᾶς «ἀπροχώρητος», ἀβόλο ὅχι γὰρ τὸν δημιουργόν του, ὁ ὁποῖος δὲν μπορεῖ νὰ νοσητῇ ἀμνημων τοῦ ἰδίου του ἔργου. Τὸ δὲ «προοδεύμενος» ἢ ὄχι, καθ' ὥρισμένην ἔννοιαν εἶνε ἄλλο πράγμα, κ' ὅπως διόλου ἄλλο τὸ δὲ μένουμε, ὅτι δυνάμεθα νὰ μένουμεν καὶ δικαιούμεθα νὰ μένουμεν στάσιμοι—λέγω «δικαιούμεθα» διότι ὁ κ. Γερ. διερωτήθη ἀν ἦτο δίκαιον αὐτὸν πού ζητοῦσα καὶ ἀτεφάνθη ὅτι δὲν ἦτο.

Τὸ πᾶν δεχομαι, Δις Μάλφα, κ' εὐχαριστῶτε
ἀπ' ὅλα μεταφράσεις. Ἀλλὰ γιατί Ρώσοι; γνωρίζε-
τε ρωσικά, ἢ σὰς ἀξέσουσι οἱ Ρώσοι; Τους προ-
τιμῶ κ' ἐγώ, ἀλλ' αὐτοὺς δὲν εἶνε λόγος γιὰ νὰ με-
ταφράζετε ρώσους ὅταν δὲν ξέρετε ρωσικά. Ἀπ-
φεύγετε, ἀποφεύγετε μεταφράσεις ἀπὸ δευτέρου
χέρι! Μετάφρασιν μεταφράσεων δὲν τὴν σῶζει
πιά οὔτε ὁ Θεός. Ἄν τώρα οἱ «Ταπεινοὶ καὶ κα-
ταφρονεμένοι» τοῦ Ντοστογιέφσκυ, μεταφρασμέ-
νοι ἀπὸ δεύτερο χεῖρ, εἶνε ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ
ἀριώτερο μετελληνισμένοι ἀπὸ ὅλες τὰς ἐν-
θειας ἐκ τοῦ ρωσικοῦ μεταφράσεις τῶν τελευ-
ταίων ἐτών, τοῦτο ὀφείλεται στὴ μεγάλη διαφορὰ
τῆς ἀξίας τῶν μεταφραστῶν καὶ μόνο σ' αὐτὴ.
Ἔπειτα ἑὸς ἀνάγκη δὲν σὰς σποῶνχει νὰ μετα-
φράζετε τοῦτο κ' ὄχι ἐκεῖνο· τὴν ἐκλογὴν τὴν
ἔχετε ἐλευθερία—«τὸ κέρι σας κάμνετε»,—λοιπὸν;
Γιὰ ν' ἀμφιβάλλω δὲν ἀμφιβάλλω διόλου ὅτι ὁ κ.
Τ. Βιδ., κ' ὁ κ. Π. Σανσ., εἶνε ἕνας καὶ ὁ αὐτός·
διορθῶμαι ὁμως, στὸ θέαμα τῆς εἰκονικῆς αὐτῆς
διπλοποσωπείας, γιὰ ποιὸν τάχα λόγο νὰ μετῆκε
ὁ ἀνθρώπος σὲ τὸσον κόπο (νὰ γράφῃ μετὰ διά-
φορο μελάνι, σὲ διάφορο χαρτί κτλ. κτλ.) διὰ ν' ἀ-
μφιερώσῃ ἀπὸ 24 ἰσάξιους στίχους του, δώδεκα
σὺν κ. Ὁμ. Μπεκῆ, καὶ δώδεκα (ὄχι δεκατρεῖς
σὺν Σολομῷ! Τὸ τελευταῖο, ὑποθέτω, διότι πᾶν
στ' ἀγκῶρια τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου ἐσκάρωσεν ὁ ἀθεό-
φοβος τρία ντεριλιδικὰ τετράστιχα πρὸς κάποιαν
Ἀφροδίτην, ἀντὶ πρὸς τὴν Λευτεριά τὴν... μοδι-
στρα! Κ' ἐνταὶ τό:

Χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!
τοῦ Σολωμοῦ ἔγινε:

Ἀφροδίτη μου γλυκερά!
 Πῶς θὰ μάθετε σ' αὐτὴν τὴν ἡλικία ὀρθογρα-
 φεῖν; Σὰν δύσκολο νὰ σᾶς δώσω μιὰν ἀπάντησι-
 πού να ἱκανοποιῇ x' ἐμένα, φίλε x. **Ἄρ. Γ. Παπ.**
 Στὴν θέσι σας ἐγὼ θὰ ἐπαιγνα ἓναν ὀρθογραφι-
 κὸν ὁδηγὸ τῆς τσέπης καὶ θὰ τὸν ἐδιάρθαις ὅπου
 καὶ ὅποτε εὐκαιροῦσα, μιὰ γραμματικὴ x' ἓνα συν-
 τακτικὸ γιὰ τὸ σπῆτι καὶ, **πρὸ παντός**, θὰ ἐγράφα
 —μόνος μου, καθ' ὑπαγόρευσιν καὶ κατ' ἀντιγρα-
 φὴν. Γιὰ τὸ πρῶτο: μιὰν οἰανδήποτε σύνθεσιν
 εἰ διαφόρου ἐκάστοτε θέματος· θὰ προσπαθοῦσα
 μόνος μου νὰ τὸ διορθώσω με τὴν βοήθειαν τῆς
 γραμματικῆς, τοῦ ὀρθογραφικοῦ, ἢ τοῦ ὁποιου-
 ὧντος λεξικοῦ, τέλος θὰ τῶδίδα σὲ κάποιον, ποι-
 ᾶς, εἴη, νὰ τὸ διορθώσῃ. Γιὰ τὴν καθ' ὑπαγόρευσιν,
 ὅπως καὶ διὰ τὴν κατ' ἀντιγραφὴν ἀσκήσιν, θὰ
 ἐφροντίζα καὶ τὸ θέμα, ἀλλὰ καὶ ἡ γλῶσσα, καὶ
 ὁ συγγραφεὺς νὰ εἶνε ἄλλοτε ἄλλος (ἡ Ἐγκυκλο-
 παιδείαν ἔχει τέτοιαν ποικιλίαν) καὶ θὰ τῶπαινα
 συνθεῖν αὐτὴν ἀντιγράφῳ καθημερινῶς καὶ τακτι-
 κῶς μέρος ἐπιμελημένης γλωσσικῆς ὕλης.

Οχι «δὲν τὸ ξανακάνω», νὰ τὸ ξανακάνετε ΚΑ-
Λ. Κ. Διότι μεταφράζετε πολὺ καλὰ ὡς «πρωτό-
πειρα». Νότω πὺς τὸ μεταφράσαί σας αὐτὴν τὴν
πειρὰ δὲν ἦτο ὡς θέμα ἐνδιαφέρον — αὐτὸ δὲ τὸ
πράγμα εἶμαι ὑποχρεωμένος, ὅπως ἐννοεῖτε, νὰ
τὸ λαμβάνω ὑπ' ὄψει μου ἰδιαίτερος στὶς μετα-
φράσεις. Καὶ χάτι ἄλλο, μεταψῖ μάς αὐτό: μικρο-
πιστίες πρὸς τὰ κείμενα, μάλιστα ὅταν δὲν ἀξι-
ωנו κανέναν σεβασμὸν, ὅχι δὲν πειράζουν, ἀλλὰ
ἐντελὲς καὶ ἀπαραιτήτως διὰ τὴν ἐξασφάλισιν σχετι-
κῆς ἐλευθερίας εἰς τὴν μεταφραστικὴν πᾶσι μου-
σῆς. Ἀλλοιῶτα δὲν καταλαβαῖνο καὶ πῶς θά-
ταν, ὡς ἐλληνικὸ πεζό, ἀφορῶ τὸ κείμενον οἰα-
ζήτε μεταφράσεως — τοῦτο δὲ ἐνδιαφέρει, μπορῶ
νὰ πῶ, ὅσο καὶ ἡ πιστότης, γιὰτὶ κατὶ πὺν πα-

ρουσιάζεται ὡς ἑλληνόγλωσσο χωρὶς νὰ εἶνε, οὔτε πιστὸ πρὸς οἰοδίηποτε ξενόγλωσσο μπορεῖ νὰ εἶνε, κι' ὡς φαίνεται πὼς εἶνε λεξιλογικῶς.

«Ὁ κ. Μίνως ἔχει αὐτὴν λεηλοποιήσει.
γράφει ρυθμικά, ὅτι «γέρος ξυλουργὸς, μοναχὸς
στὸν κόσμον, σκύβει στὸ θρόνι— κ' ἡ ὄνειρεμένη
— φύσι τὸν ποιεῖ: ἀλλ' ὅχι, σκύβει στὸ θρόνι
καὶ δουλεύει συγχρόνως ὁ γέρος, δουλεύει καὶ
τραγουδεῖ, ἀφοῦ «τὸ πικρὸ τραγοῦδι τοῦ —ἀγροί-
κας καὶ σβύεται— ἀπ' τὸν ἄγριο χτύπο— τοῦ ἀρ-
γοῦ σφυριοῦ— ποῦ τὸ συντρυφεύει». Πῶς τώρα
τὸ ἀργὸ σφυρί κάμνει «ἄγριον χτύπο» καὶ «φι-
χτὸν κρότο», αὐτὸ εἶναι ἄλλο ζήτημα. Ὅπως δὴ-
ποτε μένει γεγονός, κατὰ τὸν κ. Μίνω, ὅτι ὁ σκυ-
μένος στὸ θρόνι γέρος «πειλεκάει, πλανίζει δια-
λεχτὰ ἔξυλα—ξέροτε γιατί»; Θ' ἀπαντήσετε ὅτι δὲν
ξέρετε. Αἶ, νὰ μάθετε ὅτι «γὰ τὸ φέρετρό του»
καρφώνει ὁ γέρος τὰ διαλεχτὰ τὰ ἔξυλα, τραγου-
δώντας καὶ σκύβοντας πάντα στὸ θρόνι! Σταματοῦ-
ῶδῶ, μὴ νομίζον ἀναγκαῖον νὰ προχωρήσω. Μο-
νάχα τοῦτο ἔρωτό: ἐπιτρέπεται ἓνα ποίημα νὰ
περιέχῃ τόσες ἀντιφάσεις; ἢ δὲν δείχνονται, θαρ-
ρεῖτε, παρ' ὅταν μεταγράφεται στὸ πεζό:

Στό προκηγούμενο φύλλο διότι ἡ στήλη μου πέρασε τὴν στήλη, τῆς ἔκκοψαν τὰ πόδια! Καὶ ναι μὲν ἔπειτα ἐπεισθῇ ὁ νέος Προκρούστης ὅτι αὐτὸ δὲν εἶνε σωστὸ νὰ γίνεταί γιὰ τὴν στήλη μου, ἀλλὰ τὸ κακὸ πᾶ ἐκεῖ γίνεαι. Συγχωρήσατέ με λοιπὸν διότι πρώτῃν φορὰν μετὰ καθυστέρησιν ὀλοκλήρῃ ἐβδομάδος, δίδω ἀπάντησιν εἰς τοὺς ἀποστολεῖς συνεργασίας τῆς προπερασμένης. Αἱ δύο παράγραφοι ποὺ «ἔμειναν ἔξω», εἶνε αὐτοῦσιαι αἱ ἐξῆς:

Ἐλαβα τὰ ἔργα τῶν κ. κ. Θ. Β. Τσουμ., Φ. Αἰξ., Γ. Καρ., Τ. Κομν., Α. Ν. Πάπ., Τ. Παλ., καὶ ἐνός «Φοιτητῶν». Τρεῖς ὕμνουν τὸ σπῆι — σπῆιτωμα καλὸ τοῦτο. Ἄν δὲν ἐπαιτοῦσε καὶ δὲν ἐχρονολογοῦσε μὲ κάποια παιδικότητα τὴν ζωὴν ποῦ πέρασε στὸ πατρικὸ του, θὰ ἐνέκρινε τὸ τραγουδάκι τοῦ κ. Α. Ν. Παπ., ποῦ τὸν εὐχαριστῶ γιὰ ὅλα τ' ἄλλα καὶ τὸν συγχάριζε γιὰ τὴν αὐτογνωσίαν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιμονήν του. Βεβαίως καὶ τ. «Λόγια τοῦ χωριμοῦ» εἶχα ὑπ' ὄψει μου κ. Τ. Κομν. — τίποτε δὲν χάνω καὶ τίποτε δὲν παραπετῶ. Ὁ κ. Ι. Ἰωανν., ἀπὸ τὴν Σάνδην, μοῦ στέλνει μέρη ἀπὸ τὸ Κοράνιον τὸ ὁποῖον ἔχει μεταφράσει — ἂν πιστὰ ἢ ὄχι, δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ κρίνω. Μᾶλλον ὁμως δὲν με ἔπεισε ἡ παραβολὴ ποῦ ἔκανα μὲ δυὸ ποῦ ἔχω στὴν βιβλιοθηκῇ μου, ἐξ ὧν ἡ μία ἐλληνικὴ τοῦ μακαριτοῦ 1 ερ. Πεντάκι, ποῦ ἔχει τρεῖς φορὲς ὡς τώρα ἐκδοθῇ. Πῶς ὁ φίλος τὴν ἀγγίζει;

Ὁ κ. Ζ. Καν., ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη, ἔχει μεγάλη πεποίθησι στὸν «χάλυβ» του. Βλάπτει να ἔχει μικροτέραν; Τὸ πὼς δὲν ἔλυσσε ὁ δικός του ὁ χάλυβ, δὲν σημαίνει ὅτι δὲν λύνει· μπορεῖ ἀξιόλογα νὰ μὴν ἔλυσσε γιὰ ἄλλον λόγον, ἀφοῦ δὲ ξυρσοῦμε πὼς συνήθως κι' ὁ χάλυβ καὶ τὸ κάθε τι λύνει. «Ὅσο σκληρὸ κι' ἂν εἶνε μία φύσις, λέγει ὁ Μαχάτμα Γκάνδιν, θὰ λυθῇ στὴν φλόγα τῆς ἀγάπης. Ἄν δὲν λυθῇ σημαίνει ὅτι ἡ φλόγα δὲν εἶνε ἀρκετὰ δυνατὴ». Ἰδοὺ πὼς ἐκφράζεται ἓνας ἀληθινὰ χαλύβδινος γιὰ τὸν χάλυβ.

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Α. Γ. Ἀγγ. Δὲν ἔχετε δικηρ. Οὐτὲ τὰ ἀγνοοῦμεν, οὐτὲ καὶ κατὰ πρόγραμμα θέλομεν νὰ τὰ ἀγνοήσωμεν. Θὰ τὰ διαπραγματευθῶμεν ὅπως πρέπει νὰ διαπραγματευθῇ μία Μεγάλη Ἐγκυκλοπαιδεία θέματα ὡς τὰ ἀναφερόμενα ἐν τῇ ἐπιστολῇ Σας. Ἐξαιρετικῶς καὶ πολὺ δικαίως ἡ Ἁγία Σοφία ἔλαβε θέσιν ὡς ἰδιαιτέρα λέξις. Οἱ ἄλλοι ναοὶ ἔχουν τὴν θέσιν των ἄλλου.

κ.Μ. Μυστ. Τους ἁγίους θὰ διαπραγματευθῶμεν κατὰ τὴν σειράν τῶν κυρίων ὀνομάτων αὐτῶν ὡς: Μηνᾶς (ἅγιος).

κ. Ἑμμ. Θεοδ. Βίγλιν. Μά γιατί τόσον ἀργά;
Αἱ πληροφορίες πάντως θά χρησιμεύσουν εἰς τὴν δια-
πραγμάτευσιν τῆς λέξεως «Σαμ...» (φάραγξ). Ἐχετε τὰς
ὕχαριστίας τῆς Μ. Ε. Ε.

κ. Εὐάν. Δ. Γραμ. Δυστυχῶς καθυστέρησε πολὺ.
 εἰς τὴν λέξιν «Λιμ...» θὰ γραφοῦν τὰ δέοντα. Εὐχα-
 ριστοῦμεν.

κ. Ι. Παπ. Ἀπὸ εἰς τὴν Βιογραφίαν τοῦ Ἀγίου

Ἁγίος Στέφανος· προάστειον τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως σελ. 373, στήλη β'. Αὐτὸ ἐὰν ἔλειπε θὰ ἦτο
μέγαια παράλειψις διὰ τὴν ἀποκρίσιν αὐτῆς.

απαράλληλως δια την οποίαν θά έπρεπε νά πα-
πονησθίτε. Είς τά άκρωτήρια, κολλήματα καί έρη-
νήσους δυνάμεθα νά μή δίδωμεν ιδιαιτέρην λεξιλο-
γικήν θέσιν όταν διά λόγους έντελώς ειδικούς θά περι-
βάβωμεν την μνημόνευσιν των εις άλλα άρθρα (ώς
Αντίλλα—παράλια Γεωγραφία κτλ.).

Δίδα Χαρίκλ. Γεωργ. Εἶνε τέτοιος ὁ σύνδεσμός
ου, μέ την ὅλην φυσικὴν Γεωγραφίαν (ἀλλοιὸν ἔχει

ου, με την ὀλίγη φυσικὴν Γεωγραφίαν (λίμνες, ὄρη, ποταμούς κτλ.), ὥστε νὰ πρέπει νὰ ἐξετασθῇ συνδυασμῶ με ὅλα αὐτὰ εἰς τὴν λέξιν Ἀμερικὴ (ε. γ.). Λάτinas βέβαια εἶναι ἔτι διὰ τὴν

γ.). Λάθος μεβαια εἶνε, ὅτι δὲν ἔγινε ἡ παραπομπή.
 x. Ἡλ. Παπαδάκιν. Ἐλήφθη εὐχαριστοῦμεν.
 x. Τριαντάφ. Ἐλήφθη εὐχαριστοῦμεν.

ΛΟΓΟΘΕΣΙΑ ΜΙΑΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΜΑΚΑΡΙΟΙ ΟΙ ΠΡΑΕΙΣ

[Σημειώσεις Ἀθηναίου]

Αἱ θερναὶ τέρψεις σημειοῦνται πάντοτε δι' ἐκδρομῶν. Ὅλα τὰ περίφημα ἐκεῖνα σκάφη τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν· «ταχυπλοῦς, ἤλεκτροφωτῖστος, θαλαμηγός», τίθενται εἰς κίνησιν. Διάφοροι δὲ ἰδιωτὰ ἐπιχειρηματῖαι ὑπὸ μορφὴν ὁμίλων καὶ συνδέσμων καλοῦσι τὸν κόσμον εἰς ἀναψυχὴν εἰσπίπτειν τεράρον. Ἀσωφρόνιστοι οἱ Ἀθηναῖοι, ἐμπέτουντες ἐτησίως εἰς τὴν παγίδα. Πάντοτε δὲ οἱ αὐτοὶ ἐπιχειρηματῖαι, τὰ αὐτὰ σκάφη, τὰ ἴδια «δροσόλουστα» τοπία τῆς διημερεύσεως σύρουσι τὰ ἐκούσια θύματα τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐφέτος οἱ καιροὶ δὲν ἐδημιουργήσαν ἀκόμη τὴν ἀνάγκην τῆς θαλασσίας ἐκδρομῆς. Ἡ ἐβδόμας αὕτῃ εἶναι ἡ περίοδος τῶν ὑπολογισμῶν. Πρόλογος δὲ τῶν τέρψεων ἡ προσκοπικὴ συγκέντρωσις. Δὲν ἔκαμα σπουδᾶς παιδιάτρον. Ἀλλὰ ἐπειδὴ γνωρίζω, ὅτι ἀπέχομεν κάπως ἀπὸ τὰ Νορβηγικὰ φιορδς καὶ ἀπὸ τὰς Ἑλβετικὰς Ἀλπεῖς, φαντάζομαι ὅτι οἱ Ἕλληνας γονεῖς ἐμωράνθησαν ἐν νεοπλουτισμῷ προοδευτικῶν τάσεων. Οὐδέποτε εἶδον θέαμα μᾶλλον ἀξιοθαρήντων, ἀπὸ τὰς ἀπορβιάσεις ἐξ ἀμτοπλοίων καὶ τὰς διελεύσεις μέσφ τῶν ὁδῶν τόσων ἐφέβων. Ὑπὸ πνιγρὰν ἀτμόσφαιραν σκονισμένοι, κἀδιδροὶ, ἀναπνεύσαντες εἰς τὰ βρωμερὰ σκάφη τῆς ἀμτοπλοίας μας, παρήλαντον ἐρχόμενοι καὶ ἐξηκολοοῦν τὰς παρελάσεις των. Διατί; Δὲν εἰδείκνυν προόδον τινα μαθητικῆς ἐπιδόσεως εἰς ἀθλητισμόν, ἀλλ' ἐφαίνοντο ἀμιλλόμενοι εἰς ἐπίδειξιν ἀντοχῆς κεκμηκότων σωμάτων. Μία συνεχὴς καύσις τοῦ νεαροῦ των ὀργανισμοῦ, ἀφαιροῦσα χυμοὺς καὶ μειοῦσα ἐπομένους ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς μεθοδικῆς ἀναπτύξεως ἐπὶ ζημία καὶ τῆς λεγομένης φαιᾶς οὐσίας τοῦ ἐγκεφάλου. Ἰδιότης ἡ σωματικὴ κόπωση ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν πνευματικὴν εὐκαμρίαν, τὰ λεπτότερα κίνητρόα τῆς. Ὑπῆρξε καὶ ἡ προσκοπικὴ ἐπίδειξις, μία ἀπὸ τὰς λεγομένας «ἐκδρομὰς ἀναψυχῆς». Δὲν ἐξηγεῖται διατί ἀνέμεναν διδασκαλοὶ καὶ γονεῖς νὰ φθάσῃ ὁ ὑδράργυρος εἰς τὸ δέκατον τοῦ ὕψους τῆς λίρας ἔναντι τῆς δραχμῆς διὰ νὰ δώσωσι εἰς διαχίλια παιδιά ὅλο τὸ βάρος τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας, καταδικάσαντες αὐτὰ νὰ τρώγωνιν ἐπὶ δεκαήμερον τὸν ἄρτον ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου των καὶ τοῦ συνόλου τῆς ἐπιδερμίδος των. Ἡ ἀνοιξὶς διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ ἐβλογία τοῦ Θεοῦ. Αἱ ἐορταὶ τοῦ Πάσχα εἶναι περίοδος σχολικῶν διακοπῶν. Τότε γίνονται καὶ οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, τότε μάλιστα δὲν εἶναι ἐπιρροπὴ εἰς ἀφηνίανσιν καὶ τὰ ἄλλα των καρωγῶν διὰ νὰ ἐπιπίπτωσι κατὰ τῶν λογικῶν καὶ αὐτὰ. Τότε θὰ ἦτο ἐνδεδειγμένη καὶ ἡ προσκοπικὴ ἐπίδειξις, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὑπάρχει κἄτι ἐρητισμὸν καὶ ὠφέλιμον καὶ εἰς τὸ νέον αὐτὸ εἶδος τοῦ μαθητικοῦ σπόδ. Τὸ θέρος ἄς μὲν διὰ τὰς ἐκδρομὰς ἀναψυχῆς τῶν ἡλιωμένων. Αὐτοὶ καθε Κυριακὴν ἀπὸ τὴν προσεχῆ ἐβδόμαδα θὰ σύρωνται ἀπὸ τὸν πειρασμόν νὰ δοκιμάσωσι καὶ πάλιν τὴν τύχην των ἐπὶ «ἤλεκτροφωτῖστου καὶ ταχυπλοοῦ θαλαμηγοῦ» ἄρτι ἀπορρῖψας τὸ φορτίον γιδοπροβάτων καὶ νὰ διέλθωσι μίαν ἡμέραν εἰς τὴν «δροσόλουστον καὶ ασώδην Νήσον» ὅπου τὸ μὲν νερό, ὅταν ὑπάρχη, ὑποβαλοῦν μετ' τουλούμα, τοῦ δένδρου δὲ τὴν κίαν κατέχευε προβατῖνα ἀπολαμνθεῖσα ἡ σθμαίνων σκύλος γειτονικῆς καλύβης ἀντιπροσωπευούσης τὸ ξενοδοχεῖον καὶ τὸ καφενεῖον καὶ τὸ κέντρον ἀναψυχῆς διὰ τοὺς Ἀθηναίους ἐκδρομείς.

Οὕτω αἱ θεριναὶ τέρψεις ἀρχίζουσιν. Μακάριοι οἱ πρᾶσις...

Ο Κ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΕΥΘΥΜΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ Κυρία — Μὰ γιατί. Ἀνδρέα, σήμωρα, ἔβαλες
τὸ τοσιπένι μὰ τοῦτῃς; Δὲν ἔχουμε καὶ ἐνῶς ἑξῆς.

Ὁ Ὑψιστέος — Μπα, καὶ δὲν εἶπε ἰώρα ποῦ
βγῆκε τὸ ἀφηνιακὸ ἔξω πῶς σὴν ἐπιστροφή θὰ οὐκ
πάρῃ τὴν «Κροιά» με τὰς μαυρίδας.

φέρη την..... «Κυρία με τὰς καμελίαις;»...

Ὁ μικρὸς — Δώστε μου, παρακαλῶ ἓνα καρβύ.

Ὁ ψωμάς — Ἀσπρο ἢ μαῦρο ;

Ὁ μικρός.— Δὲν ἔχει σημασία. Εἶναι γὰρ μὲν
στοραβὴ γυναικα!

— Τὶ διαφέρει ἄνθρωπος ἀγράμματος ἀπὸ ἄνθρω-
πο νομισματισμένου.

— Ο μὲν ἀγράφωτος εἶναι ξύλο ἀπελέκτο, ὃ δὲ
γραμμιασμένον ἔξω πείρασμα.

ΠΟΙΟΣ ΑΠ' ΤΟΥΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥΣ ΕΙΠΕ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟΝ ΛΟΓΟΝ: "ΚΑΛΙΟ ΝΑ ΜΗΝ ΕΙΣΑΙ ΤΙΠΟΤΕ, ΠΑΡΑ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΗΧΩ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ."

Ο ΤΟΠΙΟΓΡΑΦΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ - ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ - ΚΑΜΙΛΛΟΣ ΚΟΡΩ Ο ΟΠΟΙΟΣ ΚΑΙ ΩΣ ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΟΣ ΕΙΝΕ ΜΕΓΑΛΟΣ

[ΙΣΤΟΡΙΟΚΡΙΤΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ Σ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕ ΤΡΙΣ ΚΟΡΩ ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΩΣ]

Έχρειάσθη οκτώ ετών έπιμονή και παθητική αντίστασις κατά των γονέων του, διά να έπιτραπή εις τόν Κορώ να έπιδοθῇ εις την ζωγραφικήν.

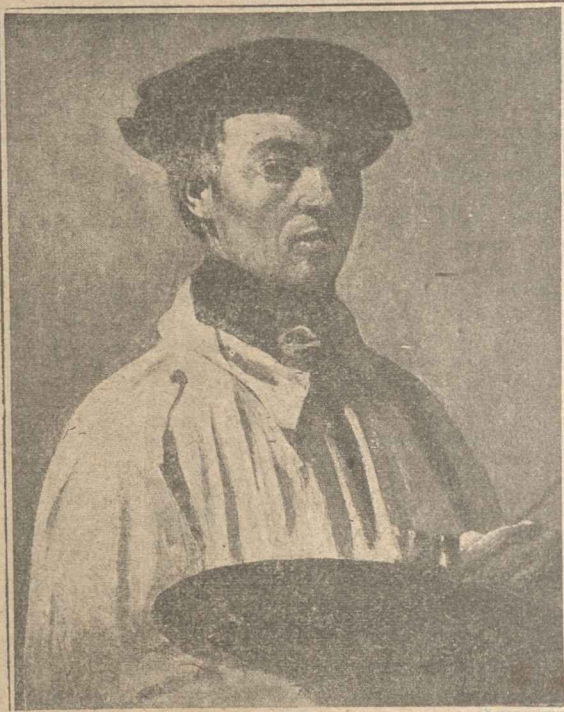
Οί γονεῖς τοῦ Κορώ, νοικοκύρηδες τοῦ Παρισιῦ (ἡ μητέρα καλλιτέχνης μοδίστα, ὁ πατέρας ύφασματέμπορος) ώνειρευόντο να εισαγάγουν με ὅλας τὰς τιμὰς τὸν μονογενῆ υἱὸν των εἰς τὴν έντιμον συντεχνίαν τῶν ύφασματεμπόρων. Δέν ἤθελαν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἰδοῦν γενειοφοροῦντα καὶ καπνίζοντα ἀφελῶς τὴν πίπταν του, ἀμελῶς ντυμένον με τὴν μπλούζαν του, καλλιτέχνην, τέλος πάντων, τὸν συνεχιστὴν τοῦ ὀνόματος των.

Οἱ Κορώ, ἀγαθοὶ ἀλλὰ καὶ σταθεροὶ, επέμειναν, καὶ τέλος, ὅταν ἐδοκίμασαν εἰς τὸ ἐμπόριον τὸν διάδοχόν των καὶ εἶδαν ὅτι θὰ ἐγίνετο κακὸς ἔμπορος, ἔδωσαν τὴν ἀδειαν νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ζωγραφικὴν.

Οἱ ἔχθροὶ τοῦ Κορώ (διότι εἶχε καὶ ἔχθρους ὁ μεγαλοφυὴς οὗτος, ὁ γεμάτος καλωσύνη, πράγμα τὸ ὁποῖον μόνον ἡ ἀνθρωπίνη κακία ἐξηγεῖ), συκοφαντοῦν τὸν Κορώ ὅτι ὑπῆρξε πάρα πολὺ ἐπιδέξιος ἔμπορος καὶ ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὀλιγοχρονίου ἐπιδόσεώς του εἰς τὸ ἐμπόριον, ὑπῆρξεν ὁ ἐφευρέτης τῆς ἀποκρύψεως ἡ μᾶλλον τῆς παραποιήσεως τῆς ἐτικέτας, τῶν τιμῶν τῆς βιτρίνας, με τὸ νὰ προσθέτῃ ἀπαρατήρητον ἓνα μικρὸ-μικρὸ 95 εἰς τὸν μεγάλον καὶ καταφανῆ ἀριθμὸν τῶν δραχμῶν 6,95 με τὸν τρόπον αὐτὸν ὁ πελάτης παρεπλανᾶτο καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἐκόστιζεν 6 μόνον δραχμὰς καὶ πού ἐκόστιζεν 7 παρὰ πεντάραν.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ὁ Κορώ μαθητεύει εἰς τὸν φίλον του ζωγράφον Μισαλὸν καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μισαλὸν τὸν παραλαμβάνει ὁ φίλος τοῦ Μισαλὸν ὁ Μπερτέν, μέτριος ζωγράφος καὶ οἱ δύο.

Ὁ Κορώ ἔμεινε σπουδάζων εἰς τὴν Ρώμην τρία

Αὐτοπροσωπογραφία.

Ὁ Κορώ εἶναι ἤδη 56 ἐτῶν, ὅταν τοῦ δίδεται τὸ παράσημον τῆς λεγεώνας τῆς τιμῆς. Ὁ γέρω Κορώ πιστεύει ὅτι κάποιο λάθος θὰ ἐγινε καὶ ὁ υἱὸς ἔλαβε τὸ δι' ἄλλον προωρισμένον παράσημον. Τὸ παράσημον θέλει κομπότρυπαν ἀξιοπρεπὺς ρεδιγκότας καὶ ὁ Κορώ φορεῖ ξε-

κούμποτο βεστονὶ λεμισμένο με χρώματα. Ὅπως δὴποτε δέχεται τὴν πραγματικότητα, δίδει διὰ πολλοστήν φοράν μερικὰς συμβουλὰς πρὸς τὸν υἱὸν του, διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας συνεπάγεται ἡ ἀπόκτησις τοῦ παρασήμου, τὰ καθήκοντα τοῦ καλοῦ πολίτου πρὸς ἑαυτόν, τοῦ αὐξάνει τὸ ἐπίδομα (διότι τοῦ δίδει χαρτζηλίκι ἀκόμη καὶ τώρα πού εἶναι πενηντάρης) καί, τέλος, τὸν προτρέπει νὰ ἐπιμελῇται περισσότερον τὸ ἐξωτερικόν του.

Ὁ Κορώ ὅμως μένει ὁ ἴδιος. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του καὶ τῆς ἀδελφῆς του, γίνεται τέλειος μποέμ, μαγειρεύει σὲ μιὰ σόμπα στὸ ἀτελιέ του γιὰ νὰ μὴ χάνῃ καιρὸν στὰ ἐστιατόρια καὶ παράγει ἀριστουργήματα.

Ὅλοι γνωρίζουν τὸν Κορώ, ὡς τὸν μεγάλον τοπιογράφον τῶν ὀμιχλωδῶν τοπιῶν, τῶν καταρτύων ὑγρῶν πεδιάδων, τῶν μελαγχολικῶν δύσεων τοῦ φθινοπώρου, τὸν μάγον ἀπεκονιστὴν τοῦ Φοντενεμπλώ, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἐπίσης καὶ μεγάλος συνθέτης, μεγάλος προσωπογράφος χρωματιστὴς τῆς ἀρμονίας καὶ τῆς μουσικῆς τῶν τόνων, τὸ γνωρίζουν ὀλίγοι.

Ὁ ἴδιος εἰς ἓνα καλλιτεχνικὸν ἀφορισμὸν τὸν δίδει ἀνάλυσιν

τοῦ ἔργου του καὶ τῶν αἰσθητικῶν του ἀντιλήψεων.

Ἡ τέχνη, λέγει, στηρίζεται εἰς τέσσαρα στοιχεῖα: Τὸ σχέδιον, τὸ χρῶμα, τὸ ὁποῖον πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀποδόσεως τῶν τόνων του, τὸ αἰσθητὴν τὸ γεννώμενον ἀπὸ τὴν ἐντύπωσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀπόδοσις τῶν ἀντιθέσεων.

Καὶ καταλήγει: Δέν ἔχω ἂν κατέχω τὸ σχεδίων καὶ τὸ χρῶμα, ἔχω ὅμως ὅλγρον τὸ αἰσθητὴν, καὶ προσπαθῶ νὰ ἀποκτήσω τὰ ἄλλα.

Ἡ μετριόφρων περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του γνώμη δέν ἐμποδίζει νὰ εἶναι τὸ λεπτότερον μάτι, νὰ

συλλαμβάνῃ τὰς ἀτμώδεις διαφανείας τῆς πρωινῆς ἀφυπνίσεως τοῦ δάσους, καὶ νὰ εἶναι ὁ καθαρότερος πλαστικὸς καὶ συνθετικὸς ποιητής.

Αἱ προσωπογραφίαι εἶναι τέλειαι εἰς ἀρμονίαν τόνων καὶ κάποια μελαγχολία πλανομένη εἰς τὰ πρόσωπα καὶ ιδίως μία ρεμβώδης ἀφαίρεσις τοῦ βλέμματος τῆς δίδει κάποιο χάσμα ἰδιαίτερον καὶ κάμνει τὰ πρόσωπα τῶν πινάκων τοῦ Κορώ κατὰ τὸ ζωντανόν, κατὰ τὸ ἔμφυχτον.

Ὁ Χριστὸς εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν καὶ ἕνας Χορὸς Νυμφῶν εἰς τὸ δάσος, ἔδωσαν τὴν δόξαν εἰς τὸν Κορώ. Πλήθος θαυμαστῶν καὶ ἀγοραστῶν τὸν περικυκλῶναι, ἀφελῇ, ἀγαθὸν καὶ ἀπέριτον. Συνδέεται με τὸν Μανὲ καὶ τὸν Μιλλέ, τὸν περίφημον ζωγράφον τοῦ Ἑσπερινοῦ, με τὸν Ντωμιέ τὸν διάσημον σχεδιαστὴν καὶ γελοιογράφον.

Ὁ Ντωμιέ εἶναι δυστυχὴς παρὰ τὴν μεγαλοφυΐαν του, πτωχὸς καὶ τυφλός. Ὁ ἀγαθὸς Κορώ τοῦ ἀγοράζει ἓνα σπήτι διὰ νὰ περάσῃ τὰ γηρατεία του.

Με ἀγαπᾷς τόσο πολύ, λέγει ὁ Ντωμιέ, ὥστε εἶσαι ὁ μόνος ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν ὁποῖον δέχομαι κατὰ χωρὶς νὰ προσβληθῶ.

Ὁ Κορώ, γέρον εὐτυχὴς, περιβαλλόμενος ἀπὸ φίλους, ἐργάζεται πάντοτε καὶ ἀφοῦ ἔχασε καὶ τὴν ἀδελφὴν του, κατὰ τὸ 1875, εἰς ἡλικίαν 79 ἐτῶν ἀποθνήσκει χαμογελῶν καὶ ἀστεεινόμενος με τοὺς φίλους του πού τὸν περικυκλῶνουν.

Σήμερα, λέγει, τὸ βράδυ, ὁ μπάρις Κορώ θὰ δειπνήσῃ ἐκεῖ ψηλά!

Καὶ δείχνει τοὺς οὐρανούς.

Τὸ ἔργον τοῦ Κορώ θὰ μείνῃ αἰώνιον διὰ τὴν ἰδιορρυθμὸν ἀπόδοσιν τῆς φύσεως. Χρῶμα δι' αὐτὸν δέν ὑπάρχει· ὑπάρχει δύναμις τῶν τόνων τοῦ χρώματος καὶ ἀρμονία τῶν χρωμάτων μεταξύ των. Ἀλλὰ ὑπὲρ πάσαν τεχνοτρο-

Στὸ ἐργαστήρι.

ἐτη καὶ 31 ἐτῶν πλέον παρουσιάζει εἰς τὸ Σαλὸν δύο ἔργα του διὰ πρώτην φοράν. Ταξιδεύει πολὺ εἰς Γαλλίαν ἀλλὰ πάντοτε μένει ἓνα μεγάλο παιδί ὑποτακτικὸ καὶ προσκολλημένο ἀκόμη καὶ σὲ μεγάλη ἡλικία στὴν μητέρα του, ὅπως μετὰ τὸν θάνατόν της προσεκολλήθη εἰς τὴν ἀδελφὴν του. Ἀτμηλὴτος μποέμ καπνίζων αἰώνως, εἶναι ἡ ἀπελπισία τῆς κομψῆς Παρισινῆς κυρίας Κορώ.

Ὅταν ἀκούει τὰ τραγοῦδια του ἀπὸ τὸ ἀτελιέ του στενάζει καὶ λέγει ἀπελπισμένη:

— Θέ μου! πὼς ἐγέννησα τέτοιον κοινὸν ἄνθρωπο!

«Αὐγουστῖνα» ἡ Ἰταλίς.

πῶν καὶ ἰδιοφυΐαν εἶναι θαυμαστὴ ἡ ποιητικὴ διάθεσις καὶ ἡ δημιουργικὴ παράστασις τῆς φύσεως εἰς τὰς λεπτοτέρας ἀποχρώσεις καὶ στιγμὰς.

Τέλος, καὶ ὡς Ἕλληνας ἀκόμη, θὰ πρέπει νὰ ἐνθυμούμεθα ὅτι ὁ Κορώ εἶναι ὁ ἑλληνοθρεμμένος δημογεγὸς τοῦ «Χορῶ», τοῦ «Χορῶ τῶν νυμφῶν», τοῦ «ἁδόντος Ὀμήρου», τῆς «Ἀρτέμιδος στὸ μπάνιο», τῆς «Νύμφης πού παίζει με τὸν ἔρωτα», τῆς «Νέας Ἑλληνίδος» καὶ ἄλλων ἐξαιτίας τέχνης συνθέσεων ἐπὶ θεμάτων ἑλληνικῶν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ